

Албанцима као и другима треба међусобна свестрана сарадња и режим отворених а не промењених граница. Косово и Албанија већ имају и развијаће још свестранију и свеобухватну сарадњу по моделу „Европе без граница“ а не тежити новом исцртавању граница.

То нама Албанцима не треба. Уосталом, историја нас учи да су границе по овој регији постављале европске силе, а не ми сами – каже за Данас Азем Власи, некадашњи високи политички функционер у СФРЈ, приштински адвокат и аналитичар, са којим разговарамо о новој власти на Косову, политичарима који помињу могућност уједињења са Албанијом и будућности дијалога.

*** Можете ли јавности у Србији да приближите који су све фактори довели до тога да Самоопредељење са Аљбином Куртијем на челу освоји преко 48 одсто гласова на ванредним парламентарним изборима 14. фебруара?**

– Грађани Косова су након 20 година хтели промјене. Све партије које су на овим изборима остале у опозицији у разним комбинацијама и коалицијама биле су на власти и нису оправдале очекивања нити испуњавале обећања. Већина је на овим изборима одлучила указати поверење политичкој формацији Самоопредељење која није учествовала у власти. Дакле, ово је на неки начин и казна партијама које су биле на

власти, а грађани нису задовољни учинком њихове владавине. Одлучили су дати поверење онима који су деловали убедљивије у њиховим предизборним обећањима.

*** Председник Алијансе за будућност Косова Рамуш Харадинај у кампани је говорио да ће 2025. затражити путем референдума уједињење Косова са Албанијом уколико до тада не буде остварен напредак на путу ка ЕУ. По свему судећи будући косовски премијер Аљбин Курти после избора је изјавио да би гласао за уједињење Косова и Албаније на евентуалном референдуму. Какав је Ваш коментар на такве изјаве?**

– Питање уједињења Косова и Албаније је реторичко питање, а не ствар неког пројекта. Косово ће брже у чланство у Европској унији ако изнутра буде уређено по европским стандардима, а не ако се запрети да ће се ујединити са Албанијом ако нас ЕУ или НАТО неће брже примити у своје редове. Питање граница у нашој регији као и у целој Европи је завршено. Србија је у време Милошевићевог режима кренула у авантуру за нове границе „Велике Србије“ па знамо како је та авантура завршила. Тако је покренут процес крвавог распада Југославије, па сада имамо седам нових држава тачно у границама које су оне имале као федералне јединице у СФРЈ. Опција за уједињење Косова са Албанијом могла је бити актуелна у време распада Југославије када су настајале нове државе. Али они који су одлучили о границама рекли су да то не може, па је Косово, као и друге бивше федералне јединице кренуле путем независности и то је завршено. Косово као независна држава, последња настала од распада бивше Југославије је неспорна чињеница.

О државности Косова и њеном уставном поретку, о границама и територији нико од посредника не тражи да разговарамо. О томе нема ни дијалога ни компромиса, ма ко био на власти у Приштини

*** У интервјуу за недељник Време Курти је изјавио да дијалог о нормализацији односа са Србијом може да буде под бројем три или четири у реду приоритета. Да ли очекујете да ће међународна заједница извршити притисак на њега да више пажње посвети дијалогу?**

– Није битан редни број. Битно је да ће Косово и надаље бити озбиљно посвећено наставку дијалога јер је заинтересовано за нормализацију међудржавних односа са

Србијом као и са другим суседима. Утолико пре што је косовска страна у повољнијој позицији у дијалогу јер посредници, дакле све важне западноевропске земље и САД су признале Косово као независну и суверену државу. Са српске стране се стално понавља да хоће неки компромис, а да никада не кажу шта под тим мисле. Американци, и Трамп раније и Бајден сада, као и западноевропске земље наглашавају и подразумевају да нормализација односа у финалу подразумева међусобно признање између Косова и Србије. О државности Косова и њеном уставном поретку, о границама и територији нико од посредника не тражи да разговарамо. О томе нема ни дијалога ни компромиса, ма ко био на власти у Приштини. Нико од посредника у дијалогу не тражи да се Косово одрекне државности зато што Србија не признаје ту чињеницу. Савет безбедности УН је након увида у Ахтисаријев план по коме је Косово прогласило независност, на ЕУ пренео надлежност да посредује у дијалогу између Косова и Србије за нормализацију међусобних односа, а није то дијалог како у Србији покушавају да представе за решавање косовског питања. Дакле, питање Косова је решено. Након што је проглашена независност Косова, Србија се обратила Међународном суду правде као најмеродавнијем органу за тумачење међународног права, затраживши оцену о томе да ли је тај чин у складу или противан међународном праву и Резолуцији СБ УН 1244 и тај је суд дао недвосмислен одговор: прво, проглашење независности Косова није у супротности са Међународним правом. Друго, није ни у супротности са Резолуцијом 1244 СБ УН. Косово као независна и суверена држава је неспорна чињеница и о томе нема дијалога. Треба кроз дијалог доћи до неког финалног споразума за решавање бројних других проблема и питања од интереса за две државе и грађана са обеју страна граница. А финале подразумева међусобно признање јер сарађивати могу само међусобно признате државе.

*** Да ли се очекује да опозиционе странке, упркос томе што није било неопходно да Курти буде кандидат за посланика да би био премијер, његов избор за председника владе покушају да оспоре пред Уставним судом, због тога што Курти није могао да се кандидује за посланика, јер је имао правоснажну пресуду у последње три године?**

– Сада предстоји посао на конституисању парламента, владе, те избор председника. Али при оваквим резултатима са избора, свака процедурална заврзлама може беспотребно да компликује ситуацију. Сви, дакле и опозиција, имају одговорност да држава функционише и да се решавају горући проблеми. Иначе, Косово је много времена потрошило око избора у овој најгорој здравственој и економској ситуацији. За 14 месеци два пута избори, то је премного. Очекује се да и странке у опозицији показују одговорност за стање у држави а не да терају инат.

Треба нам прави а не мали Шенген

*** Како коментаришете изјаву Хакија Абазиија из Самоопредељена дату за Јуронуз, да је мали Шенген мртав јер нема уставну тежину и ништа није ратификовано на Косову?**

– Такозвани мини-Шенген и није неки валидан међународни споразум јер није ратификован од три државе потписнице. Ако ту није и Косово као држава, па ни Црна Гора и Босна и Херцеговина, онда то није регионални споразум већ споразум Србије, Северне Македоније и Албаније. Уосталом и без тога имамо Споразум ЦЕФТА о слободној трговини, функционише режим слободног граничног промета, па и није познато шта је тај мини-Шенген и чему он служи. Државама наше регије треба чланство у ЕУ и да тако буду део правог „Шенгена“, а не некаквог мини-Шенгена.

(Данас)